

S O R O K

A

N É K O S Z R Ó L

"Az ember félmillió adatot tud megjegyezni.

Én tudtam két-háromszász szakkifejezést.

Tudtam a falusi ablakok, ajtók méretét, beosztását. Pontosan. Fejből... De, hogy mást is meg tudok jegyezni arra ott jöttem rá.

A NÉKOSZ-ban. Meg arra is, hogy tartozok valahová. Anélkül, hogy ezt kimondtuk volna.

Meg nem fogalmazódott. De ez volt benne...

Mindenben...."

Már a felszabadulás előtti években kialakult - szerencsés körülmények összejátszása következtében - egyetlen kollégium, amely kezdetben a paraszti demokratizmus, majd a háboru vége felé az illegális kommunista forradalmiság góciává lett. Ez a Györffy-kollégium volt. A felszabadulás után 1945-46-ban, amikor az ország mind gazdasági, mind politikai tekintetben igen nehéz körülmények között volt, égetően szükségesnek látszott, hogy

a volt uralkodó osztály megszűnjön...

" és nem csak én. Volt aki rájött ,
hogyan szépen tud énekelni, vagy jól
szaval, megértettük, hogy amire ed-
dig csak felnéztünk /vagy azt sem/
arra mi is képesek vagyunk. És meg-
lepődtünk. Ezt is tudjuk? Ez is ben-
nünk van? ... És megörültünk. Igen,
ezt is tudjuk, ez is bennünk van..."

... Faluról és vidéki városokból beérkező fiatalok, egy-egy régi Győrffy-
kollégista vagy más alkalmas fiatal vezetésével elhagyott, néha romos épü-
letekbe költöztek be, társadalmi adakozásból /üzemek, iskolák, hadsereg,
magánosok/ megszerezték a legszükségesebb butorzatot, sorkosztra jártak...

"Szegeden a Móricz Zsigmond Népi Kollégium
volt a mozgalom bölcsője. Ez is romos épü-
let volt, mi hoztuk rendbe. Vaságyak és sa-
ját tömésű szalmazsákok.... Napi egyszeri
étkezés mindenkinek biztosítva volt. Ki ide
járt kajálni, ki oda. Persze felváltva, mert
a szalámigyárban finom ebédeket adtak, de
laktanyákban... menhelyeken... mindenkinek
jutott ilyen is meg olyan is. "

... Nem ismerték a mozgalmi bürokratizmust /itt-ott inkább az avantgarde-
izmus tünetei jelentkeztek, bár korántsem veszélyes mértékben/ nagy szere-

pet biztosítottak az ügyek menetében való kollektív és egyéni beleszólásnak. A kollégium légköre ezért általában felszabadult volt, könnyen és szívesen vállalták a nehézségeket, törődtek egymással.

"Kutyák voltunk mi komám,... kutyák....

Nem hagytuk egymást. Aki nem tartozott igazán közénk azt kimartuk, de a mieinket nem hagytuk.

Jött a rendelet. Mindenkinek 25 Ft-ot kell jegyezni békekölcsönre.

Nekünk nem okozott ez problémát, markos, erős gyerekek voltunk, kimentünk a vasutra, kiraktunk egypár vagon, megvolt a 200 Ft. De volt köztünk egy szánta gyerek, Honnan szerzett volna pénzt?

- Akkor is ki kell fizetni! Kifizetjük mi! - Azt nem lehet. Hát hogy a fenébe ne lehetne! - ... Mi fizettük ki."

A kollégiumi fiatalok sok önkéntes mozgalmi munkát végeztek. Támogatták a falusi és iskolai szervezeteket, szemináriumokat vezettek, népdalokat tanítottak. Aktiv volt a politikai és kultur élet...

A " Népi Kollégista" 1949. márciusi számának tartalmából:

- Országos kulturverseny
- Problémánk: a szövetkezet

- Tizenhat millió forint a továbbtanuló
munkásifjuságnak

- A kollégiumi önkormányzat kérdéséhez

- A tudás már nem a kiváltságosok monopóliuma

NÉKOSZ....

.... Jó távlatai lehettek volna. Sajnos csak lehettek volna, mert 1949-ben a politikai gyanakvás, a bürokratizmus megnövekedése s a törvénysértések elharapózása idején a NÉKOSZT egy tollvonással megszüntették. De következtethetünk a mozgalom lehetőségeire - nem a NÉKOSZ körül kialakult rózsaszín és fekete legendákból...

"Tiszta ügy volt az komám, nagyon tiszta. Nem mondtuk, tudtuk, a levegőben volt..."

/ - /

